



## Redogörelse för verksamheten under 2012 för parlamentariska delegationen till Parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet

---

### Redogörelsens huvudsakliga innehåll

I redogörelsen redovisas verksamheten under 2012 för parlamentariska delegationen till Parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM).

Stockholm den 20 mars 2013

På riksdagsstyrelsen vägnar

*Per Westerberg*

*Kathrin Flossing*

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (ordförande), Mikael Damberg (S), Jan-Evert Rådström (KD), Gunvor G Ericson (MP), Berit Högman (S), Ewa Thalén Finné (M), Leif Jakobsson (S), Tomas Tobé (M), Pia Nilsson (S), Cecilia Magnusson (M)

## Bakgrund

Enligt 1 kap. 5 § (andra stycket) riksdagsordningen beslutar riksdagsstyrelsen i ärenden av större vikt rörande riksdagens internationella kontakter. Enligt 10 § (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen beslutar styrelsen om framställningar och redogörelser till riksdagen.

Ordförandena för IPU-delegationen respektive PA-UfM-delegationen har i en skrivelse till riksdagsstyrelsen den 8 april 2011 (dnr 049-2548-2010/11) framfört önskemål om att den årliga redogörelsen för delegationernas verksamhet ska lämnas till kammaren i stället för som i dag till riksdagsstyrelsen i syfte att ytterligare synliggöra verksamheten. I utredningen om riksdagens internationella verksamhet (RivUt, 2010/11:URF1) framförs att det är angeläget att det internationella engagemanget i högre grad integreras med riksdagens övriga verksamhet. Debatt i kammaren ger ledamöterna möjlighet att sprida kunskap och information mellan ledamöterna och till allmänheten. Riksdagsstyrelsen beslutade den 9 maj 2012 att överlämna redogörelserna för 2011 års verksamhet i delegationen till IPU- respektive till PA-UfM till riksdagen. Ärendena bereddes av utrikesutskottet och kammardebatt hölls den 7 november 2012.

Riksdagsstyrelsen har mot denna bakgrund beslutat att överlämna redogörelsen för verksamheten för 2012 från den parlamentariska delegationen till Parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet till riksdagen. Redogörelsen återfinns i bilagan.

## Sammanfattning

Den företeelse som kommit att bli känd som den arabiska våren har fortsatt att prägla verksamheten inom PA-UfM under det gångna verksamhetsåret. Trots en demokratiseringsprocess kantad av bakslag och en avslagen reformtakt har utskottsarbetet pågått oförtrutet, även om ett något mindre engagemang från de södra partnerskapsländerna har kunnat skönjas. Den svenska PA-UfM-delegationen har fortsatt att hålla en hög ambitionsnivå som inkluderat ett aktivt deltagande i utskottsarbetet, ett omfattande besöksutbyte och flera seminarier.

Stockholm den 6 mars 2013

På delegationens vägnar

Hans Wallmark  
Ordförande

Eva Tojzner Glückman  
Delegationssekreterare

## Innehållsförteckning

|  |    |
|--|----|
| Redogörelsens huvudsakliga innehåll..... | 1  |
| Bakgrund.....                            | 2  |
| Sammanfattning.....                      | 3  |
| Innehållsförteckning.....                | 4  |
| PA-UfM och dess organisation.....        | 5  |
| Verksamheten 2012 .....                  | 6  |
| Framåtblickande .....                    | 9  |
| Den svenska delegationen.....            | 10 |

# Redogörelse för verksamheten inom Parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM) och den svenska PA- UfM-delegationens arbete under 2012

## PA-UfM och dess organisation

Barcelonaprocessen eller Euro-Med-samarbetet (*Euro-Mediterranean Partnership*, EMP) är ett samarbete på regeringssidan mellan EU och ett antal länder i Mellanöstern och Nordafrika som gränsar till Medelhavet. Processen vilar på den s k Barcelonadeklarationen med de fyra huvudinriktningarna politik, ekonomi, kultur och migration. I december 2003 beslöts att upprätta en rådgivande parlamentarisk församling för Euro-Med-samarbetet (*Euro-Mediterranean Parliamentary Assembly*, EMPA). Barcelonaprocessen fick 2008 en fortsättning i Medelhavsunionen (Union for the Mediterranean, UfM) och dess parlamentariska församling övergick till att bli Parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (*Parliamentary Assembly of the Union for the Mediterranean*, PA-UfM). PA-UfM är en mötesplats för parlamentariker från EU-länderna och de s k partnerländerna Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Marocko, Palestinska myndigheten, Syrien, Tunisien samt Turkiet. I dag ingår även Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Mauretanien, Monaco och Montenegro i samarbetet. Församlingen består av 280 ledamöter (140 från partnerländerna och 140 från EU fördelat mellan Europaparlamentet och de nationella parlamenten). Målet är att skapa ett område runt Medelhavet med fred och stabilitet, delat välstånd och förstärkt samarbete i sociala och kulturella frågor. Till dags dato är det ett av mycket få forum för möten mellan Israel och delar av arabvärlden.

PA-UfM:s arbete bedrivs i en församlingssession samt fem ständiga utskott – utskottet för politik, säkerhet och mänskliga rättigheter (politiska utskottet), utskottet för ekonomiska, finansiella, sociala frågor och utbildning (ekonomiska utskottet), utskottet för energi, miljö och vatten (miljöutskottet), utskottet för förbättrad livskvalitet, utbyte mellan civilsamhällen och kultur (kulturutskottet) samt utskottet för kvinnors rättigheter (kvinnoutskottet). Därutöver finns tre arbetsgrupper – en med uppgift att se över organisationens arbetsordning inklusive upprättandet av ett sekretariat och inrättandet av en separat driftsbudget, en annan för omvandlingen av FEMIP (*EIB:s Facility for Euro-Mediterranean Investment and Partnership*) till en Medelhavsbank och en tredje gällande Euro-Med-universitetet i Slovenien (EMUNI). Församlingssessionen sammanträder en gång per år. Däremellan sköts arbetet av ett exekutivt organ, den s k byrån, bestående av en företrädare för ett EU-land, två företrädare för de sydliga partnerländerna samt Europa-

parlamentet. I mars 2012 övergick det roterande ordförandeskapet för PA-UfM från Marocko till Europaparlamentet. Till byråns medlemmar utnämndes vid samma tidpunkt Europaparlamentet jämte Jordanien, Marocko samt Portugal. Ibland sammanträder byrån i utvidgat format, varvid även de olika utskottens ordförandeländer deltar.

Utskotten möts som mest fyra gånger per år för diskussion kring relevanta teman och antagande av utkast till rekommendationer inom sitt respektive sakområde. Eventuella beslut fattas huvudsakligen med konsensus. Rekommendationerna antas därefter vid den årliga församlingssessionen och vidarebefordras till regeringssidan av UfM-samarbetet som förslag på åtgärder. Arbetet i respektive utskott leds av ett ordförandeland.

## Verksamheten 2012

### *Utskottsarbetet*

Det *politiska utskottet* höll fyra möten under det gångna verksamhetsåret. Centralt i diskussionerna har varit hur Euro-Med-samarbetet ska anpassas till den nya politiska realiteten. Fokus har naturligen också legat på stöd till den demokratiska övergångsperioden, inklusive framväxande parlamentsstrukturer och konstitutionsarbete, kvinnliga parlamentariker, framväxande politiska partier och valförrättning. Ökade ansträngningar vad gäller stärkandet av de mänskliga rättigheterna med betoning på rättsstatlighet och ett oberoende rättsväsen, mediepluralism, bekämpning av korruption och ett stärkt civilsamhälle har lyfts fram. Även mer dagsaktuella frågor som situationen i Syrien och den israelisk-palestinska konflikten har berörts. Emellertid har också kritiska röster höjts med budskapet att befolkningarna förväntar sig resultat och mervärde samt att ett projektfokuserat UfM förlorat sin politiska dimension. Som ett av mycket få medlemsländer hörsammade Sverige en uppmaning från utskottsordföranden om att inkomma med en redogörelse för sitt befintliga demokratistöd till Mellanöstern och Nordafrika (MENA-regionen). Syftet med projektet var att söka koordinera insatserna, vilket dock ointetgjordes av den låga svarsfrekvensen.

I det *ekonomiska utskottet* hölls tre möten under 2012. Ett återkommande tema var frågan om ekonomisk utveckling inklusive ökade investeringsmöjligheter och affärsrörlighet i MENA-regionen, i ljuset av finanskrisen och den arabiska våren. Krav på rättssamhälle, transparens, minskad korruption och ökad demokrati som villkor för finansiering har framhållits. Även miljöutskottet hade tre möten, varunder diskuterades utvecklingen av solenergi och andra förnybara energikällor, tillgången på färskvatten i regionen, vikten av att medvetandegöra miljöfrågor samt risker föranledda av klimatförändringar m.m.

I *kvinnoutskottet* har frågan om kvinnors deltagande i den politiska processen i de framväxande demokratierna i den södra Medelhavsregionen helt dominerat dagordningen under dess tre möten. Under kulturutskottets tre möten återkom man till utkastet till dess gemensamma värdegrundsdokument

”*A Mediterranean Charter of Values and Intercultural Dialogue*” om demokrati, grundläggande fri- och rättigheter, rättvis inkomstfördelning och fredlig konfliktlösning. Därutöver berördes också bl a frågor om kultur som en tillväxtfaktor och språk som ett verktyg för integration. Delegationen har, med något enstaka undantag, varit representerad vid samtliga utskottsmöten under året.

### *Församlings-sessionen*

PA-UfM:s 8:e församlings-session ägde, under marockanskt ordförandeskap, rum i Rabat den 24–25 mars. Sessionen följde ett traditionellt upplägg med möten i utskott och arbetsgrupper under den första dagen då rekommendationstexterna slutförhandlas, och själva plenarsessionen under den andra dagen då rekommendationerna antas. Det övergripande temat för årets session var UfM och de stora utmaningarna för Medelhavsregionen.

*Politiska utskottet* hade att ta ställning till en rekommendation om hur Euro-Med-samarbetet ska inrättas för att svara upp emot den demokratiska omvandlingen i den södra Medelhavsregionen. Vikten av att tillvarata syner-gier mellan EU:s och UfM:s insatser i den södra Medelhavsregionen betona-des, liksom att göra UfM mer aktörsorienterad. Därutöver tillkom skrivningar om att välkomna en utvidgning av EBRD:s mandat i syfte att stödja utvecklingsprojekt kring södra och östra Medelhavet. I *ekonomiska utskottet* diskutera-des rekommendationer om decentralisering och förhållandet mellan kust- och inlandsregioner, respektive frågan om inrättandet av ett finansiellt ram-verk för regionens ekonomiska utveckling. Avseende sistnämnda enades man slutligen om att uppmuntra inrättandet av en investeringsbank men först efter att noggrant ha studerat förutsättningarna för en sådan.

I *miljöutskottet* hade två rekommendationer utarbetats. Den ena handlade om att undersöka förutsättningarna för att använda biomassa i Medelhavsreg-ionen, den andra om inrättandet av en årlig kampanjdag för att uppmuntra till en bra avfallshantering och öka kunskapen om faran med miljöförstöring i Medelhavsländerna. *Kvinnoutskottet* behandlade en rekommendation om kvinnors roll i demokratiseringsprocessen och styret av länder i Euro-Med-regionen. Det blev en långdragen diskussion kring huruvida man skulle för-orda kvotering som ett sätt att få in kvinnor i valda församlingar. Därutöver uppmärksammades vikten av mäns engagemang för att lyfta fram jämställd-hetsfrågorna. Under *kulturutskottets* möte avhandlades rekommendationer om framtidsutsikterna för unga i Medelhavsregionen samt migration, anställning och integration respektive utarbetandet av ett gemensamt värdegrundsdoku-ment.

I generaldebatten betonades vikten av att stödja den pågående övergångs-processen, inte minst genom att stärka de nyvalda parlamenten, samt påtala-des möjligheten för PA-UfM att spela en mer aktiv roll i detta hänseende. Detta förutsatte emellertid en reformering av UfM i riktning mot ökad resulta-orientering. Betydelsen av EU:s grannskapspolitik för södra Medelhavet framhölls. Behovet av att återuppta de israelisk-palestinska fredssamtalen

samt ett omedelbart stopp för våldsanvändningen i Syrien påtalades. Hans Wallmark (M) fokuserade i sitt anförande bl a på Medelhavsunionens roll för ett politiskt och idéburet utbyte mellan Europa, Nordafrika och Mellanöstern, medan Désirée Pethrus (KD) lyfte fram jämställdhetsfrågor och nödvändigheten av att fortsatt låta kvinnor ta del av frihetssträvandena. Ulrik Nilsson (M) betonade att man i PA-UfM borde gå från ord till handling och sträva efter att uppnå mer konkreta resultat. Avslutningsvis antogs samtliga utskottsrekommendationer med konsensus, och ordförandeskapet överlämnades till Europaparlamentet för den närmaste tolv månadersperioden.

### *Seminarier, möten och resor*

Under det gångna verksamhetsåret har den svenska PA-UfM-delegationen åter vinnlagt sig om att i riksdagen inhämta och sprida kunskap om händelseutvecklingen i Mellanöstern och Nordafrika. I februari anordnades, i samarbete med RUK (Riksdagens utrikespolitiska klubb), ett seminarium under rubriken ”*Utvecklingen i arabvärlden – vilken årstid är på väg?*”. Vid ett frukostmöte i mars gavs en orientering om Västsahara, inför delegationens resa till Marocko. Inför Cypers stundande EU-ordförandeskap ordnades ett seminarium i juni om Cypern som aktör i Medelhavsregionen, också detta ett samarrangemang med RUK..

Ett annat centralt element i delegationens verksamhet har varit olika typer av erfarenhetsutbyte med företrädare för MENA-regionen. I mars arrangerades, tillsammans med organisationen Kvinna till kvinna, ett program i riksdagen för kvinnor från Irak, Libanon och Palestina. Svenska institutet i Alexandria (SwedAlex) anordnade i juli ett program i Stockholm och Almedalen under rubriken ”*Has the Arab Spring Failed Women?*”, vari delegationen bitvis deltog. I augusti gjordes ytterligare ett arrangemang tillsammans med SwedAlex då ett drygt trettiotal unga journalister och politiskt aktiva från Egypten, Irak, Libyen och Tunisien fick möta företrädare för delegationen och diskutera relationen mellan politik respektive medier. I ett samarbete med Utrikesdepartementet och Svenska Institutet arrangerades i december ett program i riksdagen för parlamentariker från Egypten. Programmet omfattade bl a möten med företrädare för utrikesutskottet, konstitutionsutskottet, JO och PA-UfM-delegationen.

I oktober besökte delar av delegationen UfM-sekretariatet i Barcelona i syfte att bättre orientera sig om dess verksamhet. Programmet omfattade ett möte med generalsekreteraren Fathallah Sijilmassi liksom möten med företrädare för sakenheterna vid sekretariatet, samt därutöver ett möte med Andreu Bassols, generaldirektör för IEMed (*European Institute of the Mediterranean*). Besöket kom att uppmärksammas som ett föredöme för informationsinhämtning i politiska utskottet. Däremot fick ett inplanerat studiebesök till Tunisien ställas in, då det av olika skäl inte gick att få ihop ett bra besöksprogram.

En ambition från delegationens sida (understundom i dubbel kapacitet som ledamöter av utrikesutskottet) har varit att i görligaste mån delta i de bilate-



rala högnivåbesök som under året tagits emot i riksdagen, däribland Tuni- siens utrikesminister Rafik Abdessalem och Marockos kabinettssekreterare Nassir Bourita. Möten har också hållits med de Stockholmsbaserade sändebuden från bl a Egypten, Marocko och Tunisien. Ett nära utbyte har etablerats med UfM- samordnaren på UD. Under året hölls fyra delegationsmöten, och man deltog i talmannens samtliga delegationspresidiefrukostar.

### **Framåtblickande**

Det kan inte förnekas att församlingsarbetet understundom präglas av ett slags politisk förlamning då överväganden kring framför allt relationen Israel– Palestina men också förhållandet mellan Cypern och Turkiet och Västsahara- frågan tillåts stå i vägen för ett mer pragmatiskt samarbete. Europa har fått klä skott för att tidigare ha varit alltför angeläget om stabiliteten i regionen och inte i tillräckligt hög utsträckning välkomnat reformeringen. Det haltande samarbetet på regeringssidan (UfM) liksom organisationens begränsade man- dat med fokus på projekt snarare än institutionsbyggande inverkar också menligt på utbytet. Församlingens utskottsmöten bär ofta prägel av infor- mationsgivning snarare än genuint och framåtblickande erfarenhetsutbyte. Det sjunkande deltagandet från syd kan givetvis vara en effekt av den politiska situationen, men det kan likaväl tolkas som ett uttryck för missnöje med från- varon av resultat. Inte desto mindre finns tecken som tyder på en gryende insikt hos syd om att det inte räcker att helt ograverat ställa krav på nord utan att det också krävs motprestationer.

På den organisatoriska sidan synes en rad förbättringar vara på gång. Det värdlandsavtal med Belgien, som är en förutsättning för etableringen av ett sekretariat, har undertecknats, sekonderingar till sekretariatet är gjorda och man söker nu efter lokaler. En välbehövlig webbplats med information om mötestider etc har upprättats och frågan om ta en driftsbudget i anspråk har åter aktualiserats. Ändrade rutiner vid utskottsmötena där man i stället för att diskutera i förväg upprättade rapporter ska dra slutsatser av expertdeltagarnas inlägg och efterföljande diskussioner kan komma att bidra till en ökad inter- aktion och till att betydelsen av närvaro vid mötena ökar.

Den svenska PA-UfM-delegationen avser fortsatt att vinnlägga sig om att ta aktiv del i det formella arbetet i den parlamentariska församlingen, liksom att se medlemskapet i delegationen som en plattform för kontakter med och aktiviteter rörande MENA-regionen. På initiativ av ordförandena i PA-UfM- och IPU-delegationerna blev delegationernas verksamhetsberättelser för 2011, efter beslut av riksdagsstyrelsen, föremål för en riksdagsdebatt den 7 november. Det är delegationens förhoppning att denna nyordning, som bättre synliggör verksamheten, kommer att permanentas. Planerna på en studieresa till Tunisien har åter aktualiserats. Delegationen kommer att stå värd för ett möte i miljöutskottet i riksdagen i maj 2013. Vidare har man för avsikt att bidra med idéer för den parlamentariska församlingens arbetsformer i syfte att försöka stöpa om dem i mer konstruktiv riktning. Trots sina tillkortakomman-

den är PA-UfM en församling i vilken man genom dialog torde kunna bidra till ökad förståelse och samhörighet mellan de deltagarna staterna. En strävan bör fortsatt vara att tillåta organisationen bli forum för det genuina samarbete som den är tänkt att vara.

### **Den svenska delegationen**

Den svenska delegationen till PA-UfM utses av riksdagsstyrelsen och består sedan valet 2010 av de tre följande ordinarie ledamöterna respektive tre suppleanterna:

Ordinarie ledamöter:

Hans Wallmark (M), delegationens ordförande  
(utskottet för politik, säkerhet och mänskliga rättigheter, utskottet för energi, miljö och vatten)

Kerstin Engle (S), delegationens vice ordförande  
(utskottet för förbättrad livskvalitet, utbyte mellan civilsamhällen och kultur, utskottet för kvinnors rättigheter)

Désirée Pethrus (KD)  
(utskottet för politik, säkerhet och mänskliga rättigheter, utskottet för ekonomiska, finansiella och sociala frågor och utbildning)

Suppleanter:

Ulrik Nilsson (M)  
(utskottet för ekonomiska, finansiella och sociala frågor och utbildning)

Abir Al-Sahlani (C)  
(utskottet för förbättrad livskvalitet, utbyte mellan civilsamhällen och kultur, utskottet för kvinnors rättigheter)

Olle Thorell (S)  
(utskottet för energi, miljö och vatten, utskottet för kvinnors rättigheter)